

La Xata

Miquel Cruz

Un divendres el meu germà Rafa, el càmera Oscar i jo mateix vàrem entrevistar la Xata, na Margalida Torres. El més segur és que aquest nom no els digui res, però aquesta senyora té la seva importància dins el desconegut-petit món del cinema a Mallorca, ja que és, amb seguretat l'única supervivent de l'equip que va rodar *El secreto de la Pedriza*. Na Margalida ens va rebre

volia ajudar-los a fer cinema; la Xata mogué el cap afirmativament i d'aquesta manera va seure enmig de dos nins de la mateixa edat, que ja són morts. A l'hora d'acabar la seva participació, li varen pagar quatre monedes de plata, que, per a una nina de set anys, estava prou bé. Na Margalida va tornar a casa per contar-ho a la seva mare, però aquesta, en veure els doblers, va interrogar-la pensant que els havia robat; la Xata explicava a la

resoldre dubtes entorn de la pel·lícula, que encara resten en el misteri, com per exemple: ¿per què no varen continuar fent cinema els realitzadors d'*El Secreto de la Pedriza*? ¿què va ser dels altres actors i actrius? Ens queden moltes preguntes, però ens resta el testimoni sincer d'una dona per la qual, un dia, el cinema es va interessar per ella, unes hores. És clar que estam xerrant del cinema mallorquí, un cinema sens dubte d'hores i minuts, pel nostre des-

EXTRAORDINARIA SUPER-PRODUCCION CINEMATOGRAFICA

EL SECRETO DE LA PEDRIZA

EDICION BALEAR-FILM

EMOCIONANTES Y FRONDOSOS PANORAMAS

ESPLENDOROSA VISION DEL ARTE NATURAL

NOVELA ADAPTADA A LA PANTALLA

BASADA EN LAS INTRIGAS DEL AMOR Y CONTRABANDO CUYO DESARROLLO TIENE LUGAR EN LOS SITIOS MAS PINTORESCOS DE LA ISLA DORADA (MALLORCA)

amb tota amabilitat i interès disposada a ajudar-nos en tot el possible, encara que tota la moguda de fils, monitors, focus i càmeres (vàrem tenir problemes, ja que a casa seva encara hi ha 125) la va atemorir una mica. Malgrat tot, es posà la seva millor camisa.

La Xata té ara 82 anys i en tenia set quan va participar al rodatge de la pel·lícula. Qui es recorda del que va fer als set anys? Així i tot, la Xata, amb la seva edat, ens va explicar el que guardava a la seva memòria d'aquella experiència. Un dia d'estiu, na Margalida voltava pel centre de la vila de Valldemossa, quan un home estrany li va demanar si

mare que havia fet això del cinema- gira el braç com feien els antics operadors de cinema- i que hi havia una màquina que girava i feia renou, la mare fins que no va fer les oportunes comprovacions va castigar la Xata.

El darrer record -era l'any 1923- que conserva és l'exhibició de la pel·lícula a la plaça del poble i com ella, avergonyida, es va amagar enmig de dues cadires; ella sentia com els nins del poble cridaven el seu malnom: ¡Xateta, Xateta!. Així la Xata, una fadrina a qui mai li han faltat pretendents, la filla del carabiner a la ficció, ens contà els seus records 75 anys després. No ens va

conèixer i per la indiferència dels que tenen els doblers públics destinats a aquest prostuït món de la cultura. Però, això és un tema polèmic i important que tractarem més endavant.

Des d'aquestes pàgines, volem donar les gràcies a na Margalida Torres per la seva amabilitat, així com a Òscar per la seva paciència. Mentrestant, nosaltres continuarem recollint mostres de gent que ha estat relacionada amb el cinema, però això no té cap importància - Xesc Forteza, Justes Medievals (65 millions), caputxons per la Copa del Rey- ¿Qui és l'imbècil a qui interessa recuperar part de la nostra història? ❖